

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/111/2019
Identifikačné číslo spisu: 8304119546
Dátum vydania rozhodnutia: 26.05.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Holíč
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:8304119546.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a sudcov JUDr. Mariána Sluka, PhD. a JUDr. Martina Holíča, v spore žalobkyne R., F..E..D., so sídlom v P., M. XXXX/X, IČO: XX XXX XXX, zastúpenej JUDr. Ladislavom Scholczom, advokátom so sídlom v Košiciach, Krmanova 16, proti žalovanej X. Ú.X. V., R..F., so sídlom v V., U. O. X, IČO: XX XXX XXX, zastúpenej spoločnosťou ČERNEJOVÁ & HRBEK, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Kýčerského 7, IČO: 36 857 513, v mene ktorej koná JUDr. Ján Šinkovič, advokát a konateľ, za účasti intervenientov na strane žalovanej 1/ Ministerstvo financií Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Štefanovičova 5, IČO: 00 151 742, 2/ U. U., R.. F., so sídlom v V., Z. X, IČO: XX XXX XXX, 3/ F. M., R..F., so sídlom v V., N. XX, IČO: XX XXX XXX, všetci intervenienti zastúpení JUDr. Allanom Böhmom, advokátom so sídlom v Bratislave, Jesenského 2, o náhradu škody 1.132.320,73 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 6 C 203/2004, o dovolaniach žalobkyne a žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 9. júla 2018 sp. zn. 2 Co 216/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie žalobkyne proti výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým žalobu v prevyšujúcej časti zamietol, z a m i e t a.

Dovolania žalobkyne a žalovanej vo zvyšnej časti veci samej o d m i e t a.

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 9. júla 2018 sp. zn. 2 Co 216/2016 vo výrokoch o náhrade trov konania žalobcu a intervenientov z r u š u j e a v e c m u v t e j t o č a s t i v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e.

Odôvodnenie

1 . Okresný súd Humenné (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 13. júla 2016 č. k. 6 C 203/2004-1307 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 1 132 320,73 eur spolu so 17,6 % úrokom z omeškania ročne zo sumy 1 132 320,73 eur od 24. septembra 1996 do zaplataenia a to všetko do 15 dní od právoplatnosti tohto rozsudku, v prevyšujúcej časti úroku z omeškania žalobu žalobkyne

zamietol a priznal žalobkyni plnú náhradu trov konania.

1.1. Žalobkyňa sa v konaní domáhala náhrady škody, pričom základnými predpokladmi vzniku zodpovednosti za škodu je porušenie právnej povinnosti, existencia škody, príčinná súvislosť medzi porušením právnej povinnosti a škodou a zavinenie. Po vykonanom dokazovaní ustálil, že žalovaná porušila svoju povinnosť vyplývajúcu z ustanovení § 129f ods. 4 Hospodárskeho zákonníka, na základe ktorej záložný veriteľ je povinný záloh opatrovať a chrániť ho pred poškodením, zneužitím a zničením a porušením týchto povinností zodpovedá podľa § 145 Hospodárskeho zákonníka za žalobkyni spôsobenú škodu. Pri určovaní výšky škody súd vychádzal z kontrolného znaleckého posudku č. XX/XX prof. Ing. X. Y., ktorý nebol na rozdiel od znaleckého posudku č. X/XX, vyhotoveného znalcom Ing. D., namietaný. Škoda bola zistená trhovou hodnotou a rozdelená ako: škoda za fyzikálno-technické poruchy z nekvalitnej stavebnej výroby vo výške 5% z ceny 182 189 730,60 Sk vo výške 9 109 486,53 Sk; škoda zo zrýchleného opotrebenia konštrukcií vznikom porúch zo zanedbaných opráv a údržby vo výške 8,5% zo základnej ceny 182 189 730,60 Sk t. j. 15 486 123,10 Sk; škoda z násilného poškodenia výplňových konštrukcií a vybavenia hotela 6,74% z ustálenej ceny po normovej amortizácii 141 197 041,30 Sk t. j. 9 516 680,58 Sk.

1.2. Súd vychádzajúc z predmetných ustanovení Hospodárskeho zákonníka a vykonaného dokazovania mal za to, že prevzatím zálohu v roku 1994 bolo povinnosťou žalovanej sa oň starať ako vlastník, mala vykonávať komplexnú správu hotela tak, aby nedošlo k jeho poškodeniu, ku krádežiam, prípadne odcudzeniu vecí, teda mala predchádzať škodám. Ku škode na objekte došlo až po prevzatí hotela žalovanou, súd vychádzal okrem iného porovnaním fotodokumentácie v znaleckých posudkoch a fotodokumentácie z obdobia, keď bol hotel prevádzkovaný žalobkyňou. Skoršie poškodenie nevyplývalo podľa súdu ani z inventarizačného súpisu z 22.4.1994, zo znaleckého posudku č. XX/XX z 31.5.1994, spracovaného Realitnou spoločnosťou X.V., F.E..D., čo je podľa súdu jednoznačný dôkaz o tom, že škoda vznikla zjavne až po odovzdaní kľúčov od hotela žalovanej. Žalovaná preto zodpovedá za celú vzniknutú škodu, teda aj za poruchy nekvalitnej stavebnej výroby, nakoľko pri riadnej starostlivosti o hotel by došlo k zisteniu, že nekvalitou stavebnej výroby dochádza k ďalším škodám, ktorým mohla predísť. Z uvedeného dôvodu žalobe v celom rozsahu vyhovel. Úroky z omeškania súd priznal podľa § 517 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka, ktoré si žalobkyňa uplatnila vo výške 17,6% od 27.8.1996 do zaplatenia. Keďže nebola známa lehota na plnenie (v spise sa nenachádza doručenka, kedy si žalovaná prevzala žalobu), pri ich určení vychádzal z listu žalovanej z 24.9.1996, ktorým žiadala o predĺženie lehoty na vyjadrenie k žalobe. Z toho dôvodu súd zaviazal žalovanú na zaplatenie úroku z omeškania vo výške 17,6 % ročne od 24.9.1996 do zaplatenia a v prevyšujúcej časti úroku z omeškania žalobcu zamietol.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 9. júla 2018 sp. zn. 2 Co 216/2016 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobkyni sumu 257 022,62 eur s 5 % úrokom z omeškania ročne od 30. augusta 1998 do zaplatenia, do 15 dní od právoplatnosti rozsudku, v prevyšujúcej časti rozsudok v jeho vyhovujúcom výroku zmenil tak, že žalobu v tejto časti zamietol, priznal žalobkyni vo vzťahu k žalovanej náhradu trov konania v rozsahu 100 % a intervenientom nepriznal náhradu trov konania.

2.1. Odvolací súd na pojednávaní, po zopakovaní dokazovania (§ 384 ods. 1 CSP) dospel k záveru, že odvolanie žalovanej je dôvodné čiastočne. Žalovaná spochybňovala jej zodpovednosť za škodu na hoteli, nakoľko ho nikdy do správy neprevzala a nevznikla jej zo zákona ani zo zmluvného dojednania povinnosť opatrovať záloh a chrániť ho. Odvolací súd zdôraznil, že otázku, či v danom prípade došlo k odovzdaniu hotela žalovanej ako záložnému veriteľovi s povinnosťou chrániť ho pred poškodením, zneužitím a zničením, súd prvej inštancie správne ustálil, pričom tieto závery vyplývajú z nálezu Ústavného súdu SR č.k. IV. ÚS 562/2013-60 z 23.1.2014 vydaného v tejto veci, podľa ktorého so zreteľom na § 763 ods. 1 Obchodného zákonníka v predmetnej veci je nutné aplikovať ustanovenia Hospodárskeho zákonníka, preto aj pre posudzovanie dodatkov č.1 a 2 k záložnej zmluve uzavretých až v roku 1993 nevznikol nový právny vzťah a sú súčasťou pôvodnej záložnej zmluvy. Porušenie povinností preto vyplýva z § 129f ods. 4 Hospodárskeho zákonníka, podľa ktorého je záložný veriteľ povinný riadne sa starať o predmet záložného práva, pričom je zrejmé zo samotného nálezu, ako aj z výpovede svedkyne Ing. Y. U., riaditeľky pobočky žalovanej v rozhodnom období, že k odovzdaniu hotela žalovanej došlo. Záložný veriteľ preto zodpovedá za škodu, ktorá vznikla na predmete zálohu v zmysle § 145 ods. 1

Hospodárskeho zákonníka a žalovaná opak nepreukázala.

2.2. Pokiaľ žalovaná namietala neopodstatnenosť jej prípadnej zodpovednosti za škodu za všetky tri druhy rozdelené v znaleckom posudku, odvolací súd na rozdiel od súdu prvej inštancie zastáva názor, že nemôže obstať zákonný predpoklad v prípade škody vzniknutej v dôsledku zrýchleného opotrebenia objektu hotela pre jeho nekvalitnú výrobu, a to pokiaľ ide o existenciu protiprávneho stavu a tomu korešpondujúcej zodpovednosti žalovanej. Podľa jeho názoru zrýchlené opotrebenie môže mať súvis len s okolnosťami, ktoré nastali pred zmluvným vzťahom účastníkov záložnej zmluvy. Aj v prípade škody v dôsledku násilného poškodenia ide o objektívnu skutočnosť, ktorá mohla nastať aj v prípade výlučnej dispozície pôvodného vlastníka. Vzhľadom na uvedené môže byť podľa názoru odvolacieho súdu žalovaná zodpovedná len za tú časť škody, ktorá vznikla poruchami zo zanedbaných opráv a údržby, pričom vychádzal z ustanovenia § 146 ods. 2 Hospodárskeho zákonníka (postupom podľa § 382 CSP), ktoré určuje, v akom pomere má niesť škodu samotná poškodená organizácia, ak sa zúčastnila jej vzniku. „<35.>Nedá sa konštatovať, že by Ústavný súd SR vo vydanom náleze poprel akúkoľvek zodpovednosť pôvodného vlastníka stavby a jeho možnosti prispieť k udržiavaniu nehnuteľnosti, právny predchodca žalobcu neprestal byť vlastníkom objektu hotela ani počas výkonu záložného práva, bol len obmedzený v jednotlivých zložkách výkonu jeho práv, a preto sa nedá akceptovať argument žalobcu o úplnom zbavení sa zodpovednosti z jeho strany za rozhodujúce obdobie, kedy ku škode došlo. Nemožno súhlasiť s argumentáciou, že právny poriadok pôvodnému žalobcovi nijako neumožňoval ingerovať do ochrany, zabezpečovania, udržiavania a celkovej prevencie pred nežiaducimi vplyvmi na budovu hotela v tomto období. Zo žiadneho ustanovenia právneho predpisu totiž nemožno vyvodiť, že by vlastníkom stavby bol absolútne obmedzený pri výkone svojich vlastníckych práv v štádiu výkonu akéhokoľvek zabezpečovacieho prostriedku, vrátane výkonu záložného práva. Výkon záložného práva sleduje určité obmedzenia vlastníka, ale len v rozsahu, aby sa mohol efektívne naplniť tento zabezpečovací inštitút a nijako nepopiera zložky vlastníckeho práva, ktoré pôvodnému vlastníčkovi ostávali zachované.“ Odvolací súd nemal preukázané, že žalobkyni (jej predchodkyni) bolo žalovanou aktívne bránené v prípadnej starostlivosti o hotel. Pri právnom závere odvolací súd pritom vychádzal zo skutočnosti, že odovzdanie kľúčov neznamena stav, že vlastníkom prestáva mať akúkoľvek moc nad vecou, aj počas výkonu záložného práva má ako vlastníkom tomu zodpovedajúce práva a povinnosti. Právny predchodca žalobkyne sa od roku 1996 zdržiaval v zahraničí a o hotel sa bližšie nezaujímal, žalovaná ho ešte v roku 1993 vyzývala k zabezpečeniu majetku. Vzhľadom na uvedené nemožno vylúčiť aj pomernú zodpovednosť právneho predchodcu žalobkyne za škodu vzniknutú na objekte hotela plynúcu zo zanedbaných opráv a údržby, ktorej rozsah so zreteľom na všetky popísané okolnosti veci určil odvolací súd v 1-ici (15.486.127,10 Sk : 2 = 7.743.063,50 Sk = 257.022,62 eur) a vo zvyšku znalcom určenej škody žalobe nevyhovel.

2.3. Pokiaľ žalobkyňa v súvislosti s výškou škody predložila odborné vyjadrenie č. 25 Technickej univerzity v Košiciach, odvolací súd návrh na doplnenie dokazovania zamietol, nakoľko posudzovanie rozsahu poškodenia nie je novou skutočnosťou a mala možnosť dôkazy predkladať už v prvoinštančnom konaní.

2.4. Pokiaľ ide o úrok z omeškania, odvolací súd zdôraznil nevyhnutnosť aplikácie ustanovení Hospodárskeho zákonníka a to § 378a, podľa ktorého „ak je organizácia v omeškani s platením peňažného záväzku, môže oprávnená organizácia v prípadoch, na ktoré sa nevzťahujú ust. § 378 ods. 1 a 2, požadovať zaplatenie úroku z omeškania vo výške 5 % ročne, pokiaľ nie je v právnych predpisoch ustanovené niečo iné. Ust. § 378 ods. 4 platí obdobne.“ Preto úrok priznaný súdom prvej inštancie podľa ustanovení Občianskeho zákonníka považoval za nesprávny. Podľa odvolacieho súdu pôvodná žaloba právneho predchodcu žalobkyne neobsahovala vyčíslenie žiadanej náhrady škody. Po predložení znaleckého posudku na pojednávaní konanom dňa 28.8.1998 (č.l. 138) súd prvej inštancie doručil žalovanej doplnenie žalobného návrhu právneho predchodcu žalobkyne zo dňa 12.2.1998, ani nasledujúci deň žalovaná, ktorá už vedela, v akom rozsahu má podľa doplnenej žaloby právneho predchodcu žalobkyne plniť, škodu neuhradila a preto nasledujúcim dňom 30.8.1998 sa dostala do omeškania. V zvyšnej časti úroku z omeškania preto žalobu zamietol.

2.5. O trovách konania strán a intervenienta rozhodol podľa § 396 ods. 1 a 2 CSP v spojení s § 255 CSP. Zdôraznil, že výška žiadanej náhrady škody závisela od znaleckého posudku a v takom prípade nejde o procesne neúspešnú žalobkyňu, ak jej bola priznaná aspoň časť nároku, žalobkyňa mala úspech čo do základu uplatneného nároku.

3. Rozsudok odvolacieho súdu napadli dovolaním žalobkyňa (v jeho zamietajúcej časti výroku) a žalovaná (v jeho potvrdzujúcej časti výroku a výroku, ktorým priznal žalobkyni náhradu trov konania).

3.1. Žalobkyňa vyvodzovala prípustnosť dovolania z § 420 písm. f/ CSP a tvrdila, že pri zopakovaní dokazovania odvolacím súdom došlo k procesným pochybeniam v rozpore s § 384 ods. 1 CSP, nakoľko išlo len o prečítanie obsahu spisu (bod 31 a 32 odôvodnenia) a zo strany odvolacieho súdu išlo o nedovolenú právnu pomoc, pokiaľ žalovaná netvrdila a nepredkladala dôkazy o tom, že boli naplnené predpoklady uvedené v § 146 ods. 2 Hospodárskeho zákonníka a odvolací súd ho napriek tomu použil. V ďalšom namietala arbitrárne odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu v napadnutej časti, nakoľko nie je z neho zrejmé, prečo sa právny predchodca žalobkyne považoval za poškodeného, ktorý spoluzavinil škodu. V tejto súvislosti namieta nelogickosť, svojvoľnosť a špekulatívnosť záveru bodov 32, 36, 37, 39. Žalobkyňa dovolanie vyvodzovala aj z nesprávneho právneho posúdenia veci, uplatniac dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Odvolací súd sa podľa jej názoru pri výklade pojmu „opakovanie dokazovania“ odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, sp. zn. 2 MCdo 8/2014, a zaujal nesprávny právny záver „stanovenia doby omeškania“, odkloniac sa od ustálenej rozhodovacej praxe v zmysle R 27/1977, sp. zn. 1 Cdo 210/2005, sp. zn. 1 Cdo 99/2007, sp. zn. 7 MCdo 5/2014. Pri uplatnení dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP žalobkyňa uvádzala, že v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu nebola vyriešená zásadná právna otázka vzťahu medzi § 146 ods. 2 a § 129f ods. 4 Hospodárskeho zákonníka, „či je možné usúdiť spoluzavinenie záložného dlžníka na vzniku škody na predmete zálohu, ak tomuto dlžníkovi v dôsledku dohody so záložným veriteľom zostalo len tzv. holé vlastníctvo, pričom celý obsah vlastníckeho práva vykonáva záložný veriteľ“. V ďalšom namietala nesprávny právny záver odvolacieho súdu ohľadne úroku z omeškania, keď škoda vznikla v dôsledku porušenia mimozávazkovej povinnosti a preto nemôže byť sankcionovaná podľa ustanovení § 378a Hospodárskeho zákonníka, úrok z omeškania preto mal byť priznaný podľa § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka. Dovolateľka tiež namietala procesný postup odvolacieho súdu, ktorý podľa § 384 CSP zamietol jej návrhy na doplnenie dokazovania oboznámením predložených odborných vyjadrení, podľa dovolateľky súd bol povinný v zmysle § 191 CSP prihliadnúť na všetko, čo v konaní vyšlo najavo, a teda aj na predložené odborné vyjadrenia.

3.2. Žalovaná uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ CSP, pričom porušenie jej práv na spravodlivý proces vymedzila absenciou dôkladného a presvedčivého odôvodnenia ohľadne opodstatnenosti nároku jedného škodcu voči inému škodcovi; mala za to, že výkon práva žalobkyne je v rozpore s dobrými mravmi a preto je extrémne nespravodlivý. Žalovaná namietala prekvapivosť a nepreskúmateľnosť meritórnych záverov odvolacieho súdu. Za nepreskúmateľné žalovaná považuje aj odôvodnenie ohľadne náhrady trov konania, nakoľko čo do výsledku sporu bola v prevažnej miere evidentne úspešná žalovaná, keď žalobkyňa sa domáhala náhrady škody v celkovej výške 1 132 320,73 eur a úspešná bola len v časti 257 022,62 eur. Úspech strany v spore sa odvíja z celkového rozhodnutia vo veci a nie od posúdenia predbežnej otázky. Žalovaná vyvodzuje prípustnosť dovolania aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnych otázok, ktoré neboli v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu vyriešené, a to 1. „priznanie samotnému škodcovi nároku na náhradu škody (a tiež nároku na náhradu trov konania) voči druhému škodcovi, ak obaja škodcovia zodpovedajú podľa názoru súdu za danú škodu v rovnakom pomere; tiež posúdenie miery úspešnosti takého škodcu v konaní na účely rozhodnutia o náhrade trov konania.“, 2. „aplikácia ustanovení Hospodárskeho zákonníka na vzťahy medzi žalobkyňou (resp. právnym predchodcom) a žalovanou vzniknuté na základe dodatkov k záložnej zmluve“, 3. „či zálohom podľa ustanovení Hospodárskeho zákonníka môže byť aj nehnuteľná vec“.

4. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu žalovanej ho žiadala odmietnuť ako neprípustné, resp. zamietnuť ako nedôvodné a priznať jej náhradu trov dovolacieho konania.

5. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu žalobkyne ho žiadala odmietnuť ako neprípustné, resp. zamietnuť ako nedôvodné a priznať jej náhradu trov dovolacieho konania.

6. Intervenienti na strane žalovovanej vo vyjadrení k dovolaniu žalobkyne ho žiadali odmietnuť ako neprípustné, resp. zamietnuť ako nedôvodné a priznať im náhradu trov dovolacieho konania.

6.1. Intervenienti na strane žalovovanej vo vyjadrení k dovolaniu žalovanej sa s týmto dovolaním v celom rozsahu stotožnili a navrhli rozhodnúť v súlade s jeho petítom.

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (ďalej len „dovolací súd“ resp. „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolania žalobkyne aj žalovanej vo veci samej nie sú dôvodné, dôvodne podané je len dovolanie žalovanej v časti náhrady trov konania.

I. K časti dovolania žalobkyne proti výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým žalobu v prevyšujúcej časti zamietol

8. Dovolateľka vyvodzovala prípustnosť podaného dovolania na základe ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa, tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie dovolateľky, že v konaní došlo k ňou tvrdenej vade zmätočnosti.

10. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

11. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

12. V danom prípade žalobkyňa namietala v súvislosti s vadou v zmysle § 420 písm. f/ CSP to, že odvolací súd pri opakovaní dokazovania nepostupoval podľa § 384 ods. 1 CSP, poukazujúc tiež na závery rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 2 MCdo 8/2014.

12.1. Odvolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie okrem prípadov, ak dokazovanie zopakuje alebo doplní (§ 383 CSP). Ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje sám (§ 384 ods. 1 CSP). Na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem (§ 385 ods. 1 CSP).

12.2. Z vyššie citovaných ustanovení vyplýva, že ak odvolací súd v rámci preskúmania rozhodnutia súdu prvej inštancie dôjde k záveru, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie vykonané súdom prvej inštancie zopakuje. Uvedená povinnosť odvolacieho súdu vyplýva z princípu priamosti, ktorý v tomto prípade znamená, že odvolací

súd nemôže dôkazy vykonané súdom prvej inštancie sám len prehodnotiť. O nové hodnotenie dôkazov ide tam, kde má odvolací súd iný názor na spoľahlivosť dôkazného prostriedku. Zároveň, ak chce odvolací súd vstúpiť do procesu modifikácie skutkového stavu, na ktorom je rozhodnutie súdu prvej inštancie založené, obligatórne musí byť nariadené odvolacie pojednávanie (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1279, 1287).

12.3. Obsah zápisnice z pojednávania pred odvolacím súdom z 9. júla 2018 (č. l. 1572) svedčí o tom, že odvolací súd nariadil a uskutočnil pojednávanie, na ktorom okrem toho, že oboznámil priebeh doterajšieho konania a poskytol priestor na vyjadrenie strán k veci na odvolacom pojednávaní, v súlade s ust. § 384 CSP zopakoval dokazovanie oboznámením záložnej zmluvy, dodatkov k nim, ako aj znaleckého posudku, a to ich prečítaním. Strany mali možnosť sa k takto zopakovanému dokazovaniu vyjadriť, pričom zo zápisnice z pojednávania jednoznačne vyplýva, že strany nemali žiadne pripomienky k dokazovaniu. Na pojednávaní pred odvolacím súdom boli prítomné strany sporu, ktoré mali možnosť aktívne sa na pojednávaní zúčastňovať a realizovať všetky procesné práva, vrátane práva navrhnúť vykonanie dôkazov, ako aj práva vyjadriť sa k vykonanému dokazovaniu. Porušením zásady dvojinštančnosti konania nie je, ak odvolací súd dospeje k odlišným skutkovým a právnym záverom než súd prvej inštancie. Uvedená dovolacia námietka preto vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nezakladá.

13. Žalobkyňa namietala rozpor so zásadami spravodlivého procesu aj v súvislosti s procesným postupom odvolacieho súdu podľa § 382 CSP, ktorý strany vyzval na vyjadrenie k možnému použitiu ust. § 146 ods. 1 a 2 Hospodárskeho zákonníka. Dovolateľka takýto postup vníma ako nedovolenú právnu pomoc protistrane, porušujúcu zásadu nestrannosti, nakoľko žalovaná v predchádzajúcom konaní nikdy netvrdila a nepredkladala dôkazy smerujúce k naplneniu predpokladov hypotézy § 146 ods. 2 Hospodárskeho zákonníka.

13.1. Civilný sporový poriadok v ustanovení § 382 ustanovuje, že ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili. Toto ustanovenie má predísť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí, vychádza z princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, ktorý je považovaný za komponent princípu právneho štátu, osobitne princípu právnej istoty. O tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti týmto iným (odlišným) právnym záverom odvolacieho súdu, nemá strana konania možnosť vyjadrovať sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie nejavili ako významné. Výzva odvolacieho súdu podľa § 382 CSP je potrebná vždy, keď odvolací súd dospeje k záveru, že nárok treba posúdiť podľa celkom iného právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, alebo síce podľa toho istého právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, ale podľa iného ustanovenia za súčasného splnenia podmienky, že toto iné zákonné ustanovenie je pre rozhodnutie veci rozhodujúce.

13.2. Podľa dovolacieho súdu v prejednávanej spore odvolací súd postupoval v súlade s vyššie uvedenou povinnosťou náležitého procesného postupu v zmysle § 382 CSP a strany riadne vyzval na vyjadrenie k možnému použitiu ust. § 146 ods. 1 a 2 Hospodárskeho zákonníka, ktoré doposiaľ neboli aplikované a sú pre posúdenie žalobného nároku rozhodujúce. Dovolateľka nedôvodne namietala, že odvolací súd týmto poskytol nedovolenú právnu pomoc protistrane, porušujúc zásadu nestrannosti, nakoľko žalovaná v predchádzajúcom konaní nikdy netvrdila a nepredkladala dôkazy smerujúce k naplneniu predpokladov hypotézy § 146 ods. 2 Hospodárskeho zákonníka. Dovolací súd považuje za rozhodujúce, že žalovaná v predchádzajúcom konaní uviedla skutkové tvrdenia opodstatňujúce aplikáciu ust. § 146 ods. 2 Hospodárskeho zákonníka o spoluzavinení poškodeného, keď opakovane namietala povinnosť právneho predchodcu žalobkyne ako vlastníka starať sa o svoj majetok, brániac sa tiež tým, že žalovaná za vzniknutú škodu nezodpovedá. Vychádzajúc z princípu, že súd pozná právo (iura novit curia) a povinnosťou strany nie je právna kvalifikácia nároku či obrany, nebolo procesnou povinnosťou žalovanej výslovne sa domáhať aplikácie ust. § 146 ods. 2 Hospodárskeho zákonníka, jej procesnou povinnosťou bolo uviesť rozhodujúce skutkové tvrdenia opodstatňujúce aplikáciu tohto ustanovenia,

ktorú aj splnila. Preto ani táto dovolacia námietka vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nezakladá.

14. Žalobkyňa namietala svojvoľnosť a arbitrárnosť odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu pri posúdení zodpovednosti žalovanej ako záložného veriteľa v zmysle § 129f ods. 4 Hospodárskeho zákonníka.

14.1. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že sudy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. *Garcia Ruiz v. Španielsko*, *Vétrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*). Judikatúra ESLP síce nevyžaduje, aby na každý argument strany bola v odôvodnení rozhodnutia súdu daná odpoveď, trvá však na tom, že ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď súdu práve na tento argument (*Ruiz Torija c. Španielsko* z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, *Hiro Balani c. Španielsko* z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, *Georgiadis c. Grécko* z 29. mája 1997, *Higgins c. Francúzsko* z 19. februára 1998).

14.2. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t.j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

14.3. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

14.4. Podľa odvolacieho súdu v prejednávanom spore odôvodnenie preskúmaného rozhodnutia odvolacieho súdu vo veci samej nevykazuje také vady, pre ktoré by bolo dôvodné považovať ho za nedostatočné, nepreskúmateľné, arbitrárne, a týmto porušujúce právo strán na spravodlivé súdne konanie. Odvolací súd sa v preskúmanom rozsudku dostatočne vysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutkovými i právnymi argumentmi sporových strán. K otázke zodpovednosti za vzniknutú škodu, vychádzajúc z právnej úpravy zodpovednosti za škodu podľa § 146 ods. 1 a 2 Hospodárskeho zákonníka a porušenia právnej povinnosti podľa § 129f ods. 4 Hospodárskeho zákonníka, sa podrobne vyjadril v bodoch 34. až 39. odôvodnenia, v ktorých vyčerpávajúcim spôsobom odôvodnil svoj záver o pomernej zodpovednosti právneho predchodcu žalobkyne ako poškodenej strany na vzniknutej škode, vychádzajúc z toho, že „právny predchodca žalobcu neprestal byť vlastníkom

objektu hotela ani počas výkonu záložného práva, bol len obmedzený v jednotlivých zložkách výkonu jeho práv, a preto sa nedá akceptovať argument žalobcu o úplnom zbavení sa zodpovednosti z jeho strany za rozhodujúce obdobie, kedy ku škode došlo. Nemožno súhlasiť s argumentáciou, že právny poriadok pôvodnému žalobcovi nijako neumožňoval ingerovať do ochrany, zabezpečovania, udržiavania a celkovej prevencie pred nežiaducimi vplyvmi na budovu hotela v tomto období. Zo žiadneho ustanovenia právneho predpisu totiž nemožno vyvodiť, že by vlastník stavby bol absolútne obmedzený pri výkone svojich vlastníckych práv v štádiu výkonu akéhokoľvek zabezpečovacieho prostriedku, vrátane výkonu záložného práva. Výkon záložného práva sleduje určité obmedzenia vlastníka, ale len v rozsahu, aby sa mohol efektívne naplniť tento zabezpečovací inštitút a nijako nepopiera zložky vlastníckeho práva, ktoré pôvodnému vlastníkovi ostávali zachované. Odovzdanie kľúčov od nehnuteľnosti neznamena stav, že vlastník objektu stráca svoje vlastnícke právo a že prestáva mať akúkoľvek moc nad vecou. Odovzdanie kľúčov je prvok smerujúci k výkonu záložného práva. Aj počas výkonu záložného práva je záložca vlastníkom veci a má tomu zodpovedajúce nielen práva, ale aj povinnosti. K zániku jeho vlastníckeho práva dochádza až okamihom, keď nastanú účinky vykonaného záložného práva, napr. udelením príklepu exekútora vydražiteľovi na dražbe.“

14.5. V súvislosti s namietaným faktickým zbavením právneho predchodcu žalobkyne dispozičného práva k hotelu odvolací súd považoval za potrebné „poukázať aj na to, aký bol postoj pôvodného vlastníka nehnuteľnosti počas obdobia, kedy dochádzalo ku škodám. Právny predchodca žalobcu sa do roku 1996 zdržiaval v zahraničí a s výnimkou podania predmetného žalobného návrhu sa o nehnuteľnosť bližšie nezaujímal. Kľúče od hotela sa v rozhodnom čase nachádzali v úschove okresného súdu v súvislosti s prebiehajúcim výkonom rozhodnutia odpredajom hotela (E 282/94). Právny predchodca žalobcu súhlasil, aby žalovaný ako záložný vlastník nakladal s jeho majetkom a tento odpredal, čo bolo aj v jeho záujme, keďže poskytnutý úver na zakúpenie objektu hotela uhradený nebol (dodatok č. 1 a č. 2/1993 záložnej zmluvy). Po zastavení exekučného konania, v ktorom nedošlo k predaju nehnuteľnosti, rovnako ako aj mimosúdnou cestou, boli kľúče od objektu vo februári 1998 vydané žalovanému a aj právnenému predchodcovi žalobcu. Podstatné je, že nebolo preukázané, že by žalovaný aktívne bránil pôvodnému žalobcovi v prípadnej starostlivosti o objekt hotela, ktorý už nemal záujem ďalej prevádzkovať. Žalovaný ešte v novembri 1993 vyzýval právneho predchodcu žalobcu k zabezpečeniu jeho majetku proti znehodnoteniu, scudzeniu alebo zabráneniu, aby neodbornými zásahmi nedošlo k zníženiu hodnoty tejto nehnuteľnosti (písomné podanie z 5.11.1993). Vzhľadom na uvedené nemožno vylúčiť aj pomernú zodpovednosť pôvodného žalobcu za škodu vzniknutú na objekte hotela plynúcu zo zanedbaných opráv a údržby, ktorej rozsah so zreteľom na všetky popísané okolnosti veci určil odvolací súd v 1-ici (15.486.127,10 Sk : 2 = 7.743.063,50 Sk = 257.022,62 eur).“

14.6. Pokiaľ žalobkyňa namietala vylúčenie škody vzniknutej v dôsledku násilného poškodenia objektu, k tejto otázke sa odvolací súd vyjadril v bode 32. odôvodnenia, „v tejto súvislosti ide o objektívnu skutočnosť, ktorá mohla nastať aj v prípade, ak by predmet záložnej zmluvy bol len vo výlučnej dispozícii pôvodného vlastníka, právneho predchodcu žalobcu. Z vykonaného dokazovania zároveň plynie, že žalovaný v rozhodnom období zabezpečoval stráženie objektu hotela, ktorý aj pre prípad takéhoto poškodenia poistil v Poist'ovni Otčina, a.s.. Nemožno vylúčiť právneho predchodcu žalobcu a jeho zodpovednosť, aby sa ako vlastník zaujímal o jeho vlastníctvo a vyvodzoval právne dôsledky proti osobám ktoré poškodzovali jeho vec.“ Z takéhoto odôvodnenia jasne vyplýva záver o tom, že za takto vzniknutú škodu žalovaná nezodpovedá, nakoľko v tejto časti nebolo preukázané porušenie povinnosti žalovanej a ani príčinná súvislosť medzi vznikom škody a porušením právnej povinnosti, t.j. neboli preukázané základné zákonné predpoklady zodpovednosti za škodu.

15. Prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP nie je spôsobilá založiť ani námietka týkajúca sa nesprávneho hodnotenia súdom vykonaného dokazovania a nesprávnosti skutkových zistení. Neúplnosť či nesprávnosť skutkových zistení a ani nesprávnosť týkajúca sa hodnotenia dôkazov súdom nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považovaná za dôvod zakladajúci vadu konania v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku, pričom ani po prijatí nových procesných kódexov sa na aktuálnosti týchto záverov nič nezmenilo (pozri R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000 a viaceré rozhodnutia dovolacieho súdu, napríklad sp. zn. 2Cdo/130/2011, 3Cdo/248/2011, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011 a 7Cdo/38/2012). Výnimkou sú iba rôzne závažné deficity v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného

hodnotenia dôkazov a pod.), prípadne konajúcimi súdmi svojvoľné, neudržateľné alebo v zrejmom omyle prijaté skutkové závery, ktoré by popreli zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. V preskúmvanej veci však o takýto extrémny prípad nejde.

15.1. Dôkazy a tvrdenia strán sporu hodnotí súd podľa svojej úvahy a v súlade s princípmi, na ktorých spočíva tento zákon. Žiaden dôkaz nemá predpísanú zákonnú silu (čl. 15 Základných princípov CSP). Rozhodnutie, ktoré z dôkazov bude v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (§ 185 ods. 1 CSP) a nie strán sporu. Dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo (§ 191 ods. 1 CSP). Ak súd niektorý dôkaz nevykoná, môže to viesť nanajvýš k jeho nesprávnym skutkovým záverom, a teda v konečnom dôsledku aj k nesprávnemu rozhodnutiu, nie však k zmätočnosti rozhodnutia (pozri napr. aj judikáty R 37/1993 a R 125/1999), čo nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP. Rozsah vykonaného dokazovania nie je závislý od vôle sporových strán. V opačnom prípade by okrem iného mohlo dochádzať k rozsiahlym priťahom v konaní, nakoľko by súd nemal oprávnenie odmietnuť ani vykonanie takých dôkazov, ktoré k ustáleniu skutkových okolností prejednávanej veci nevedú, dokonca ho maria.

15.2. Pre úplnosť najvyšší súd uvádza, že dovolací súd nie je oprávnený preskúmvat' správnosť a úplnosť skutkových zistení, ku ktorým dospeli súdy nižšej inštancie, pretože dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Dovolací súd nie je treťou inštanciou, a preto sa dovolaním nemožno domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie a ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

16. Rovnako prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nezakladá ani to, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočívalo na nesprávnych právnych záveroch, t. j. nesprávnom právnom posúdení veci (porovnaj judikáty R 54/2012 a R 24/2017). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

17. Žalobkyňa prípustnosť svojho dovolania vyvodzovala aj z ust. § 421 písm. a/ a b/ CSP. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), alebo ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP) alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP).

18. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP, by mal dovolateľ a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť, v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), resp. dôvodiť, že právna otázka v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP), c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP.

19. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o

právnú otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej neviedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

20. Ako už bolo uvedené, z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP vyplýva, že otázkou relevantnou pre prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia môže byť len otázka právna (hmotnoprávna alebo procesnoprávna, ktorej vyriešenie viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu) a nie otázka skutková. Riešenie skutkovej otázky (quaestio facti) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania; to znamená, že pri jej riešení sa súd zameriava na skutkové okolnosti významné napríklad z hľadiska toho, čo a kedy sa stalo alebo malo stať, čo (ne)urobil žalobca alebo žalovaný, čo (ne)bolo dohodnuté, či a aké skutočnosti nastali po konaní (opomenutí konania) niektorej fyzickej alebo právnickej osoby, čo obsahuje určitá listina, čo vypovedal svedok, čo uviedol znalec a pod. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (quaestio iuris) prebieha v procese právneho posudzovania veci, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, zamýšľa sa nad možnosťou (potrebou) jej aplikácie, skúma jej obsah, zmysel a účel, normu interpretuje a na podklade svojich skutkových zistení (to znamená až po vyriešení skutkových otázok) prijíma právne závery o existencii alebo neexistencii dôvodu pre aplikovanie predmetnej právnej normy na posudzovaný prípad. Ak v dovolaní vymedzená otázka - ktorú má podľa dovolateľa posudzovať vo svojom rozhodnutí odvolací súd - nie je právnou otázkou, ale predstavuje skutkovú otázku, nie je splnená zákonná podmienka prípustnosti dovolania uvedená v ustanovení § 421 ods. 1 CSP a takúto otázku nie je odvolací súd oprávnený vo svojom rozhodnutí riešiť (3Cdo/218/2017, 3Cdo/27/2019, 4Cdo/172/2017, 4Cdo/148/2018, 8Cdo/144/2018).

21. Ak dovolateľ v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 CSP, nevymedzí právnú otázku, odvolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach; ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa; v opačnom prípade by odvolací súd uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum, priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) účelu ustanovenia § 421 ods. 1 CSP (pozri Števec M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK 2016, str. 1382).

22. Pokiaľ ide o vymedzenie pojmu ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu, za túto treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, vydávanej Najvyšším súdom Slovenskej republiky od 1.1.1993 s pôvodným názvom Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky (pokiaľ neboli v neskoršom období judikátorne prekonané), ako i rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor, alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutie, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali (uznesenie Najvyššieho súdu SR zo 6. marca 2017, sp. zn. 3 Cdo 6/2017).

22.1. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletine Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986. (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 24. januára 2018 sp. zn. 6 Cdo 29/2017, ktoré bolo neskôr

publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) ako judikát R 71/2018).

23. Žalobkyňa v časti dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 písm. a/ CSP vidí odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v otázke opakovania dokazovania odvolacím súdom, s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 2 MCdo 8/2014. Dovolateľka rovnaký argument uplatnila aj v rámci dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Dovolací súd konštatuje, že odvolací súd sa pri posúdení procesnej otázky opakovania dokazovania neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, pričom v podrobnostiach odkazuje na bod 12. odôvodnenia.

24. Žalobkyňa v časti dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 písm. a/ CSP vidí odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v otázke stanovenia doby omeškania, odkloniac sa od ustálenej rozhodovacej praxe v zmysle R 27/1977, sp. zn. 1 Cdo 210/2005, sp. zn. 1 Cdo 99/2007, sp. zn. 7 MCdo 5/2014, v zmysle ktorej ak čas plnenia nie je dohodnutý, ustanovený právny predpisom alebo určený v rozhodnutí, je dlžník povinný dlh splniť prvého dňa po tom, čo ho o plnenie veriteľ požiadala. Ak nedošlo k požiadaniu skôr, treba za kvalifikované požiadanie považovať návrh, keď dňom zúročenia pohľadávky uplatnenej v návrhu nebude deň nasledujúci po podaní návrhu na súde, ale deň po doručení návrhu odporcovi.

24.1. Dovolací súd konštatuje, že odvolací súd sa pri posúdení právnej otázky stanovenia doby omeškania neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, keď správne vychádzal z toho, že pôvodná žaloba právneho predchodcu žalobkyne neobsahovala vyčíslenie žiadanej náhrady škody, preto podanie takejto žaloby nemožno považovať za kvalifikované (riadne) uplatnenie nároku. Ak si právny predchodca žalobkyne uplatnil nárok na náhradu škody v peniazoch, za riadny návrh možno považovať len taký, v ktorom je presne vyčíslená výška požadovanej náhrady škody, až po doručení takéhoto riadneho návrhu sa žalovaný dozvie, v akej presnej výške žalobca od neho požaduje peňažnú náhradu škody a má možnosť splniť svoj záväzok. Preto aj pre účely stanovenia začiatku doby omeškania odvolací súd správne vychádzal z toho, že právny predchodca žalobkyne požadovanú náhradu škody vyčísľal až po predložení znaleckého posudku na pojednávaní konanom dňa 28.8.1998 (č.l. 138), na ktorom súd prvej inštancie doručil žalovanej doplnenie žalobného návrhu právneho predchodcu žalobkyne zo dňa 12.2.1998, následne nasledujúci deň žalovaná, ktorá už vedela, v akom rozsahu má podľa doplnenej žaloby právneho predchodcu žalobkyne plniť, škodu neuhradila a preto nasledujúcim dňom 30.8.1998 sa dostala do omeškania.

25. Žalobkyňa v časti dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 písm. b/ CSP namietala procesný postup odvolacieho súdu, ktorý podľa § 384 CSP zamietol jej návrhy na doplnenie dokazovania oboznámením predložených odborných vyjadrení, podľa dovolateľky súd bol povinný v zmysle § 191 CSP prihladiť na všetko, čo v konaní vyšlo najavo, a teda aj na predložené odborné vyjadrenia. Dovolací súd konštatuje, že žalobkyňa v tejto časti dovolania riadne neformulovala právnu otázku, od posúdenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Žalobkyňa len namietala procesný postup odvolacieho súdu a vyslovila s ním polemiku, čo však nemožno považovať za splnenie podmienky riadneho vymedzenia právnej otázky.

26. Žalobkyňa v časti dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 písm. b/ CSP namietala, že v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola vyriešená zásadná právna otázka vzťahu medzi § 146 ods. 2 a § 129f ods. 4 Hospodárskeho zákonníka, „či je možné usúdiť spoluzavinenie záložného dlžníka na vzniku škody na predmete zálohu, ak tomuto dlžníkovi v dôsledku dohody so záložným veriteľom zostalo len tzv. holé vlastníctvo, pričom celý obsah vlastníckeho práva vykonáva záložný veriteľ“. V tejto časti dovolania považoval dovolací súd dovolanie za prípustné, keď žalobkyňa naformulovala právnu otázku, od posúdenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

26.1. Podľa dovolacieho súdu je pri posúdení právnej otázky vzťahu medzi ustanoveniami § 146 ods. 2 a § 129f ods. 4 Hospodárskeho zákonníka potrebné vychádzať predovšetkým z toho, že ustanovenie § 146 ods. 2 Hospodárskeho zákonníka o pomernom znášaní škody poškodenou organizáciou, ak škodu

spôsobilá aj táto organizácia, má charakter všeobecného ustanovenia, ktoré sa vzťahuje na všetky prípady zodpovednosti za škodu v zmysle § 145 ods. 1 Hospodárskeho zákonníka. Ak je teda základom nároku na náhradu škody porušenie právnej povinnosti v zmysle § 129f ods. 4 Hospodárskeho zákonníka (t.j. povinnosti záložného veriteľa záloh opatrovať a chrániť pred poškodením, zneužitím a zničením), nie je žiaden rozumný dôvod vylúčiť možnosť spoluzavinenia poškodeného v zmysle § 146 ods. 2 Hospodárskeho zákonníka aj v tomto prípade. Posúdenie, či v konkrétnom prípade je dôvod na aplikáciu ustanovenia § 146 ods. 2 Hospodárskeho zákonníka o pomernom znášaní škody poškodenou organizáciou, vychádza zo skúmania relevantných skutkových okolností, a predstavuje otázku skutkovú a nie právnu.

26.2. Dovolací súd sa stotožňuje s vecne správnym posúdením tejto právnej otázky odvolacím súdom, ktorý dôvodne vychádzal zo záveru, že právny predchodca žalobkyne neprestal byť vlastníkom objektu hotela ani počas výkonu záložného práva, bol len obmedzený v jednotlivých zložkách výkonu jeho práv, a preto sa nedá akceptovať argument o úplnom zbavení sa zodpovednosti z jeho strany za rozhodujúce obdobie, kedy k škode došlo. Ani podľa dovolacieho súdu nemožno súhlasiť s argumentáciou žalobkyne, že právny poriadok pôvodnému žalobcovi nijako neumožňoval ingerovať do ochrany, zabezpečovania, udržiavania a celkovej prevencie pred nežiaducimi vplyvmi na budovu hotela v tomto období. Zo žiadneho ustanovenia právneho predpisu totiž nemožno vyvodiť, že by vlastníkom stavby bol absolútne obmedzený pri výkone svojich vlastníckych práv v štádiu výkonu akéhokoľvek zabezpečovacieho prostriedku, vrátane výkonu záložného práva. Výkon záložného práva sleduje určité obmedzenia vlastníka, ale len v rozsahu, aby sa mohol efektívne naplniť tento zabezpečovací inštitút a nijako nepopiera zložky vlastníckeho práva, ktoré pôvodnému vlastníkovi ostávali zachované. Odovzdanie kľúčov od nehnuteľnosti neznamená stav, že vlastníkom objektu stráca svoje vlastnícke právo a že prestáva mať akúkoľvek moc nad vecou. Odovzdanie kľúčov je prvok smerujúci k výkonu záložného práva, pričom aj počas výkonu záložného práva je záložca vlastníkom veci a má tomu zodpovedajúce nielen práva, ale aj povinnosti. K zániku jeho vlastníckeho práva dochádza až okamihom, keď nastanú účinky vykonaného záložného práva, napr. udelením príklepu exekútora vydražiteľovi na dražbe. Hoci právny predchodca žalobkyne dohodou so žalovanou odovzdal predmet zálohu žalovanej, a teda dobrovoľne nerealizoval ekonomické zložky svojho vlastníctva (právo užívať, požívať, držať vec), vlastnícke právo mu zostalo zachované, zostalo mu teda zachované právne panstvo nad vecou.

26.3. Intervenient na strane žalovanej vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne správne poukázal na to, že povinnosť právneho predchodcu žalobkyne starať sa o predmet zálohu a chrániť ho pred zničením alebo odcudzením bola výslovným obsahom záložnej zmluvy č. 2/91 zo dňa 02.12.1991 (čl. II. ods. 1), pričom táto povinnosť nebola dotknutá ani inak modifikovaná prijatím dodatkov č. 1/93 a č. 2/93. Ak teda škoda na predmete zálohu vznikla v dôsledku vzniku porúch za zanedbaných opráv a údržby, právny predchodca žalobkyne ako vlastníka a teda nositeľa právneho panstva nad vecou mal možnosť sám či v súčinnosti so žalovanou zabezpečiť potrebné opravy či údržbu hotela, mal možnosť iniciovať alebo minimálne upozorniť žalovanú na potrebu opráv a údržby, rovnako mal možnosť predmet zálohu napr. dať poistiť.

26.4. Dovolací súd preto považoval dovolanie žalobkyne v tejto časti za procesne prípustné, nie však za dôvodné, preto ho v tejto časti v zmysle § 448 CSP zamietol.

27. Žalobkyňa v časti dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 písm. b/ CSP namietala tiež nesprávny právny záver odvolacieho súdu ohľadne úroku z omeškania, keď škoda vznikla v dôsledku porušenia mimozáväzkovej povinnosti a preto nemôže byť sankcionovaná podľa ustanovení § 378a Hospodárskeho zákonníka, úrok z omeškania preto mal byť priznaný podľa § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka. V tejto časti dovolania považoval dovolací súd dovolanie za prípustné, keď žalobkyňa naformulovala právnu otázku, od posúdenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

27.1. Podľa § 378a Hospodárskeho zákonníka v znení platnom do 31.12.1991, ak je organizácia v omeškaní s platením peňažného záväzku, môže oprávnená organizácia v prípadoch, na ktoré sa nevzťahujú ust. § 378 ods. 1 a 2, požadovať zaplatenie úroku z omeškania vo výške 5 % ročne, pokiaľ nie je v právnych predpisoch ustanovené niečo iné. Ust. § 378 ods. 4 platí obdobne.

27.2. Ustanovenie § 378a Hospodárskeho zákonníka o úroku z omeškania v zákonom stanovenej sadzbe vo výške 5% ročne sa vzťahuje na omeškanie s platením akéhokoľvek peňažného záväzku, bez

rozlišovania, či ide o záväzok zmluvný alebo mimozmluvný, s jedinou zákonnou výnimkou, a to, že sa nejedná o prípady, na ktoré sa vzťahujú ust. § 378 ods. 1 a 2 o poplatku z omeškania. Nie je preto žiaden dôvod v tejto súvislosti rozlišovať právny dôvod vzniku záväzku, resp. či ide o záväzkovú alebo mimozáväzkovú povinnosť, tak ako sa snažila argumentovať žalobkyňa.

27.3. Odvolací súd preto vecne správne uzavrel, že pokiaľ ide o úrok z omeškania, je zrejmé, že nárok žalobcu na náhradu škody v rámci veci samej posudzoval súd prvej inštancie správnym spôsobom podľa ustanovení Hospodárskeho zákonníka účinného do 31.12.1991, preto zdôraznil nevyhnutnosť aplikácie tohto právneho predpisu aj na režim úroku z omeškania, a to s ohľadom na znenie § 763 ods. 1 Obchodného zákonníka, ktorý v prípade zmluvy uzatvorenej v tomto období určuje, že takýto právny vzťah sa až do jeho úplného vyporiadania, vrátane práv zo zodpovednosti za jeho porušenie, riadi úpravou Hospodárskeho zákonníka, čo napokon vyplýva aj z judikatúry súdov (do pozor. napr. rozsudok NS SR sp. zn. 4Obo/96/96).

27.4. Odvolací súd tiež správne poukázal na to, že úrok z omeškania podľa § 378a Hospodárskeho zákonníka sa vzťahuje napr. na povinnosť platiť majetkové sankcie, náhradu škody, na povinnosť nahradiť cenu toho, čo sa získalo neoprávneným majetkovým prospechom a pod. (Hospodársky zákonník, komentár, Nakladateľstvo Spektrum 1990, Doc. JUDr. p. Kubíček a kolektív).

27.5. Dovolací súd podporne poukazuje aj na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 4 Obo 96/96, podľa ktorého ak je povinný v omeškaní s platením poplatku z omeškania podľa § 378 Hospodárskeho zákonníka, vzniká oprávnenému právo žiadať úroky z omeškania z dlžného poplatku. Poplatok z omeškania, ak naň vzniklo právo, je peňažným nárokom (na strane povinného peňažným záväzkom). Ak nebol splnený včas, je dlžník s plnením záväzku v omeškaní a oprávnenému vzniká právo na úroky z omeškania vo výške 5 % p.a. z poplatku od jeho splatnosti. V tomto prípade išlo teda tiež o sankcionovanie omeškania s platením poplatku z omeškania podľa § 378 Hospodárskeho zákonníka, t.j. s platením nároku vyplývajúceho priamo zo zákona.

27.6. Odvolací súd posúdil otázku výšky úroku z omeškania správne, aplikujúc na daný právny vzťah ust. § 378a Hospodárskeho zákonníka, keď právny vzťah medzi právnym predchodcom žalobkyne a žalovanou vznikol uzavretím zmluvy za účinnosti Hospodárskeho zákonníka, preto aj nárok na náhradu škody vzniknutej na základe takejto zmluvy je potrebné posudzovať podľa ustanovení Hospodárskeho zákonníka a rovnako je potrebné posudzovať podľa ustanovení Hospodárskeho zákonníka aj otázku úroku z omeškania, aj keď k vzniku škody a aj omeškaniu došlo už za účinnosti Obchodného zákonníka, aplikujúc predchodné ustanovenie § 763 ods. 1 Obchodného zákonníka (bližšie k tomu por. aj nález Ústavného súdu SR č.k. IV. ÚS 562/2013-60 zo dňa 23.01.2014).

27.7. V prejednávanej spore si žalobkyňa uplatňuje nárok na náhradu škody v peňažnej forme, bez akejkoľvek rozumnej pochybnosti sa teda jedná o peňažný záväzok, a preto v prípade omeškania s platením tohto peňažného záväzku nastupuje zákonná sankcia v podobe úroku z omeškania v zmysle § 378a Hospodárskeho zákonníka, tak ako to vecne správne uzavrel aj odvolací súd.

27.8. Dovolací súd preto považoval dovolanie žalobkyne v tejto časti za procesne prípustné, nie však za dôvodné, preto ho v tejto časti v zmysle § 448 CSP zamietol.

II. K časti dovolania žalovanej proti výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobkyňu sumu 257 022,62 eur s 5 % úrokom z omeškania ročne od 30. augusta 1998 do zaplatenia, do 15 dní od právoplatnosti rozsudku.

28. Žalovaná uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ CSP, pričom porušenie jej práva na spravodlivý proces vymedzila absenciou dôkladného a presvedčivého odôvodnenia ohľadne opodstatnenosti nároku jedného škodcu voči inému škodcovi; mala za to, že výkon práva žalobkyne je v rozpore s dobrými mravmi a preto je extrémne nespravodlivý, žalovaná zároveň namietala prekvapivosť a nepreskúmateľnosť meritórnych záverov odvolacieho súdu.

28.1. K prípustnosti dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f/ CSP, s dôrazom na povinnosť riadneho odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, sa dovolací súd podrobne vyjadril v bodoch 9.-11., 14.-16. odôvodnenia tohto rozsudku, a preto na ne v plnom rozsahu odkazuje.

28.2. Odvolací súd v odôvodnení preskúmaného rozhodnutia poskytol dostatočnú odpoveď na všetky podstatné skutkové i právne argumenty uplatnené žalovanou v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie, a to v rozsahu ňou uplatnených odvolacích námietok.

28.3. Odvolací súd v odôvodnení preskúmaného rozhodnutia dostatočne podrobne vysvetlil svoj záver o danosti zodpovednosti za vzniknutú škodu zo strany žalovanej, ktorej základ bol v porušení zákonnej povinnosti žalovanej ako záložného veriteľa v zmysle § 129f ods. 4 Hospodárskeho zákonníka (bod 18. odôvodnenia), pričom podrobne odôvodnil použitie právneho režimu Hospodárskeho zákonníka na posudzovaný prípad (bod 20. odôvodnenia). Odvolací súd vychádzal z preukázanej rozhodujúcej skutočnosti o odovzdaní hotela Dukla vo Svidníku žalovanému ako záložnému veriteľovi (body 19., 21. odôvodnenia). Následne odvolací súd ustálil základné východiská pre posúdenie zodpovednosti žalovanej za vzniknutú škodu (bod 22. odôvodnenia), ustálil časový moment zodpovednosti za škodu (bod 24. odôvodnenia), podrobne sa zaoberal otázkou výšky škody vychádzajúc zo znaleckého posudku č. XX/XX znalca doc. Ing. X. Y. (body 25.-33. odôvodnenia), pričom detailne rozlíšil jednotlivé druhy škôd. Na podstatnú obranu žalovanej odvolací súd reagoval tým, že opodstatnenou môže byť zodpovednosť žalovanej iba k tej časti škody, ktorá má svoj podklad v zrýchlenom opotrebení konštrukcií vznikom porúch zo zanedbaných opráv a údržby (vo zvyšnej časti uplatnených škôd žalobu ako nedôvodnú zamietol), a zároveň zohľadnil spoluzavinenie poškodeného (body 34.-39. odôvodnenia).

28.4. Podľa dovolacieho súdu tak odvolací súd dostatočne odôvodnil svoj záver o čiastočnej dôvodnosti podanej žaloby a k svojmu konečnému rozhodnutiu dospel na základe snahy o spravodlivé usporiadanie vzťahu medzi stranami sporu, zohľadniac všetky rozhodujúce okolnosti prejednávaneho prípadu. Dovolateľka v tejto súvislosti nedôvodne poukazuje na ust. § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka o dobrých mravoch, či článok 5 CSP o zákaze zneužitia práva. Za konanie v rozpore s dobrými mravmi či za zneužitie práva nemožno považovať samotné podanie žaloby o náhradu škody, keď je úlohou súdu, aby posúdil jej dôvodnosť. Dovolateľka mala v spore možnosť realizovať všetky prostriedky procesnej obrany a v konečnom dôsledku bola v prevažnej časti sporu aj úspešná, keď žalobkyňa si uplatnila náhradu škody v celkovej výške 1.132.320,73 eur s prísl. a súd jej priznal náhradu škody vo výške 257.022,62 eur s prísl., t.j. ani nie 1-nu uplatneného nároku. Dovolateľka nedôvodne poukazuje na to, že pôvodný vlastník mal žalovanej spôsobiť tiež škodu absolútnym zanedbaním starostlivosti o svoj majetok. Predmetom sporu bol totiž výlučne pôvodným žalobcom uplatnený nárok na náhradu škody voči žalovanej. Ak žalovaná tvrdí, že pôvodný žalobca jej spôsobil škodu, mala možnosť si svoj prípadný nárok uplatniť vzájomnou žalobou či kompenzačnou námietkou, čo však kvalifikovaným spôsobom neurobila. Predmetom konania tak nebolo posudzovanie zodpovednosti za škodu pôvodného žalobcu ako škodcu voči žalovanej ako poškodenej, ale len posudzovanie spoluzavinenia pôvodného žalobcu ako poškodenej na vzniku škody spôsobenej zo strany žalovanej, čo sú dve úplne odlišné situácie. Rovnako neobstojí ani námietka žalovanej týkajúca sa extrémnej ziskuchtivosti aktuálnej žalobkyne, ktorá nadobudla pohľadávku tvoriacu predmet sporu od pôvodného žalobcu za 90.000,- Sk, keď podľa dovolacieho súdu výška odplaty pri postúpení pohľadávky je vecou zmluvnej dohody zúčastnených strán a sama o sebe nemá vplyv na posúdenie dôvodnosti pohľadávky. Pôvodný žalobca a aj žalobkyňa ako jeho právna nástupkyňa išli do sporu s rizikom, že spor môžu prehrať.

28.5. Princípy, z ktorých vychádza Civilný sporový poriadok a sú obsiahnuté v čl. 1 až čl. 18 CSP, majú byť výkladovými pravidlami napomáhajúcimi určiť obsah pojmov zákonného textu, pričom samy osebe v zásade nemajú normatívny charakter. Z ustanovení druhej vety čl. 5 CSP (princíp zákazu zneužitia práva) vyplýva právomoc súdu sankcionovať procesné úkony priečiace sa zákazu zneužitia práv v rozsahu ustanovenom procesno-právnym kódexom. Procesno-právny kódex pritom môže sankcionovať procesné úkony, ktoré celkom zjavne slúžia na zneužitie práva alebo na svojvoľné a bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva, alebo vedú k nedôvodným prieťahom v konaní. Citované pravidlo ustanovujúce 3 skupiny procesných úkonov sankcionovateľných v súlade s príslušnou právnou úpravou v sebe inkorporuje podružne princíp legality zakotvený v čl. 2 ods. 2 ústavy, podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Z uvedeného dôvodu nie je možné vyvodzovať procesné sankcie v prípadoch, ktoré konkrétna právna norma Civilného sporového poriadku neprezumuje (nález Ústavného súdu SR č.k. IV. ÚS 562/2018-34).

29. Žalovaná vyvodzuje prípustnosť dovolania aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, keď podľa nej rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnych otázok, ktoré neboli v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešené, a to 1. „, priznanie samotnému škodcovi nároku na náhradu škody (a tiež nároku na náhradu trov konania) voči druhému škodcovi, ak obaja škodcovia zodpovedajú podľa

názoru súdu za danú škodu v rovnakom pomere; tiež posúdenie miery úspešnosti takého škodcu v konaní na účely rozhodnutia o náhrade trov konania.“, 2. „, aplikácia ustanovení Hospodárskeho zákonníka na vzťahy medzi žalobkyňou (resp. právnym predchodcom) a žalovanou vzniknuté na základe dodatkov k záložnej zmluve“, 3. „či zálohom podľa ustanovení Hospodárskeho zákonníka môže byť aj nehnuteľná vec“.

30. K prípustnosti dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 písm. b/ CSP sa dovolací súd podrobne vyjadril v bodoch 17.-21. odôvodnenia tohto rozsudku, a preto na ne v plnom rozsahu odkazuje.

31. Pokiaľ ide o prvú otázku, a to priznanie samotnému škodcovi nároku na náhradu škody (a tiež nároku na náhradu trov konania) voči druhému škodcovi, ak obaja škodcovia zodpovedajú podľa názoru súdu za danú škodu v rovnakom pomere; tiež posúdenie miery úspešnosti takého škodcu v konaní na účely rozhodnutia o náhrade trov konania, dovolací súd túto otázku nepovažuje za prípustnú. Zopakujúc závery bodu 24. predmetom sporu bol totiž výlučne pôvodným žalobcom uplatnený nárok na náhradu škody voči žalovanej. Ak žalovaná tvrdí, že pôvodný žalobca jej spôsobil škodu, mala možnosť si svoj prípadný nárok uplatniť vzájomnou žalobou či kompenzačnou námietkou, čo však kvalifikovaným spôsobom neurobila. Predmetom konania tak nebolo posudzovanie zodpovednosti za škodu pôvodného žalobcu ako škodcu voči žalovanej ako poškodenej, ale len posudzovanie spoluzavinenia pôvodného žalobcu ako poškodeného na vzniku škody spôsobenej zo strany žalovanej, čo sú dve úplne odlišné situácie. V predmetnom spore teda nebol priznaný nárok na náhradu škody žalobkyňi, ktorá by bola zároveň v postavení škodcu, súd len pri posudzovaní žalobkyňou uplatneným nárokom na náhradu škody spôsobenej žalovanou zohľadnil spoluzavinenie pôvodného žalobcu ako poškodeného. Iná situácia by bola, ak by si nárok na náhradu škody uplatnila aj žalovaná ako poškodená voči žalobkyňi ako škodcovi, v takom prípade by súd posudzoval tieto dva oproti sebe stojace nároky, s možnosťou ich vzájomného započítania. Rozhodnutie odvolacieho súdu teda nezáviselo od posúdenia právnej otázky tak, ako ju formulovala žalovaná. Rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od posúdenia právnej otázky, či je daná na strane žalovanej zodpovednosť za vzniknutú škodu a či je dôvodné zohľadniť aj spoluzavinenie samotného poškodeného a ak áno, v akom pomere.

32. Pokiaľ ide o druhú otázku, a to otázku aplikácie ustanovení Hospodárskeho zákonníka na vzťahy medzi žalobkyňou (resp. právnym predchodcom) a žalovanou vzniknuté na základe dodatkov k záložnej zmluve, dovolací súd ani túto nepovažuje za prípustnú. Žalovaná totiž nijako nevysvetlila, ako by sa zmenilo jej právne postavenie v spore, ak by táto otázka bola posúdená tak, že právny režim na základe dodatkov k záložnej zmluve by bol podľa ustanovení Obchodného zákonníka. Ako už bolo uvedené, relevanciu podľa § 421 ods. 1 CSP má právna otázka (nie skutková) otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, pričom zároveň musí ísť o takú právnu otázku, ktorá bola podľa názoru dovolateľa odvolacím súdom vyriešená nesprávne (porovnaj § 432 ods. 1 CSP) a pri ktorej - s prihliadnutím na individuálne okolnosti veci (prípady) - zároveň platí, že ak by bola vyriešená správne, súdy by nevyhnutne rozhodli inak, pre dovolateľa priaznivejším spôsobom.

32.1. Otázka právneho režimu vzťahu medzi stranami v tomto spore pritom bola už vyriešená nálezom Ústavného súdu SR č.k. IV. ÚS 562/2013-60 zo dňa 23.01.2014 tak, že ak záložná zmluva bola uzatvorená za účinnosti Hospodárskeho zákonníka, je v zmysle § 763 ods. 1 Obchodného zákonníka nutné posúdiť uplatnený nárok na náhradu škody podľa ustanovení Hospodárskeho zákonníka. Hoci sa ústavný súd výslovne nevyjadril k otázke dodatkov k záložnej zmluve (ktoré boli uzavreté už za účinnosti Obchodného zákonníka), logickým výkladom jeho rozhodnutia však nemožno dospieť k inému záveru ako k tomu, že ani uzavretie dodatkov nič nemení na podriadenosti režimu Hospodárskeho zákonníka. Ústavný súd posudzoval právny vzťah medzi sporovými stranami založený záložnou zmluvou, ktorej súčasťou sa stali aj dodatky č. 1 a č. 2, preto ak by ústavný súd považoval uzavretie týchto dodatkov za dôvod na zmenu právneho režimu, nebol by konštatoval, že daný vzťah treba posúdiť podľa ustanovení Hospodárskeho zákonníka. K otázke právneho režimu dodatkov k záložnej zmluve sa podrobne vyjadril aj odvolací súd (bod 20. odôvodnenia).

33. Pokiaľ ide o tretiu otázku, či zálohom podľa ustanovení Hospodárskeho zákonníka môže byť aj nehnuteľná vec, dovolací súd ani túto nepovažuje za prípustnú.

33.1. Z obsahu spisu v prejednávanej veci vyplýva, že odvolací súd vo veci rozhodoval na základe odvolania žalovanej proti rozsudku súdu prvej inštancie, v ktorom však žalovaná nenamietala nesprávnosť právneho záveru posúdenia otázky, či zálohom podľa ustanovení Hospodárskeho zákonníka môže byť aj nehnuteľná vec, a to vo vzťahu k ust. § 129f ods. 4 Hospodárskeho zákonníka. Odvolací súd, ktorý bol v zmysle § 380 CSP viazaný odvolacími dôvodmi, preto nemal možnosť zaoberať sa touto žalovanou vytýkanou nesprávnosťou, a teda ani dôvod v odôvodnení svojho rozhodnutia zaujať k tejto právnej otázke svoje stanovisko.

33.2. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok je vo vzťahu k odvolaniu ako riadnemu opravnému prostriedku subsidiárny nielen z procesného hľadiska - teda že dovolanie možno podať len proti rozhodnutiu vydanému v odvolacom konaní (čo znamená, že odvolacie konanie predchádza dovolaciemu konaniu), ale aj z hmotnoprávneho hľadiska, ktoré zohľadňuje skutočnosť, že dovolateľ môže v mimoriadnom opravnom prostriedku (úspešne) argumentovať len takými dôvodmi, ktoré namietol už v rámci riadneho opravného prostriedku a ktoré boli meritórne posudzované odvolacím súdom. V prípade, že takéto námietky v odvolacom konaní neuplatnil, hoci tak urobiť mohol a mal, tieto námietky ex post nemôžu byť spôsobilé založiť prípustnosť dovolania.

33.3. Všeobecne princíp subsidiarity vychádza z toho, že najlepšie postaveným k plneniu úloh sú najnižšie články hierarchie súdov; vyššie články systému zasahujú len vtedy, kedy už prípad nemôže byť riešený na úrovni článku nižšieho. Ide o všeobecný princíp organizácie celej spoločnosti a súdnictva osobitne.

33.4. Z uvedeného teda vyplýva, že dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia je pre prípustnosť dovolania relevantný len vtedy, ak vec nesprávne právne posúdil odvolací súd, alebo ak v odvolaní namietané nesprávne právne posúdenie veci súdom prvej inštancie odvolací súd svojím procesným postupom nenapravil. Avšak nemôže tomu tak byť v prípade, ak samotná strana sporu nevyužila svoje právo namietat konkrétnu nesprávnosť v rámci podaného odvolania, v takom prípade strana sporu mala možnosť uplatniť svoj vplyv na výsledok konania vo vzťahu ku konkrétnej otázke, ale keď tak neurobila, hoci tak urobiť mohla a mala, predmetná právna otázka sa nestala predmetom prieskumu odvolacieho súdu, ktorý nemal možnosť v rámci opravného konania vyhodnotiť jej opodstatnenosť aj vo vzťahu k existujúcej judikatúre najvyššieho súdu. V tomto prípade však rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo na vyriešení predmetnej právnej otázky, a to z dôvodu jej neuplatnenia žalovanou v odvolacom konaní, preto sa žalovaná jej opätovného preskúmania nemôže úspešne domáhať v dovolacom konaní.

33.5. Z princípu racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, rovnako ako všetky dovolacie návrhy, už v odvolacom konaní. Úlohou dovolacieho súdu je potom posúdiť, či tieto argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal a či k nim zaujal správny právny záver. Povedané inými slovami, nedávalo by žiaden rozumný zmysel, aby podstatné argumenty a návrhy, ktoré mohol (a mal) dovolateľ uplatniť už v predchádzajúcom odvolacom konaní, predkladal až dovolaciemu súdu. Takto by totiž nastala celkom absurdná situácia, kedy by najvyšší súd preskúmaval rozsudok odvolacieho súdu (teda jeho „zákonnú správnosť a spravodlivosť“), hoci by však tento odvolací súd nemal žiaden dôvod, pre ktorý by sa mohol (a mal) zaoberať určitou argumentáciou, ktorá mu nebola známa (zrejma), pretože ju dovolateľ nepoužil a „vyčkal“ by s ňou až na konanie pred dovolacím súdom. Inak povedané, dovolanie nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinnosti vyčerpania riadnych procesných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, dispozične, teda obsahovo vecne (argumentačne). Hodnotové obmedzenie prípustnosti opravného prostriedku nepredstavuje odmietnutie spravodlivosti.

33.6. V tomto prípade ide totiž o kontradiktórne sporové konanie, v ktorom platí zásada, že práva patria bdelym (vigilantibus iura scripta sunt). Ak potom žalovaná uvedenú námietku zakladajúcu prípustnosť a dôvodnosť dovolania neuplatnila v odvolacom konaní v rámci ochrany svojich práv, nemôže ju dovolací súd posudzovať pre nedostatok svojej právomoci (§ 419 CSP a contrario), lebo inak by fakticky preskúmaval rozsudok súdu prvej inštancie namiesto odvolacieho súdu, ktorý však na to nedostal príležitosť.

33.7. Z uvedeného možno vyvodiť záver, že dovolateľ môže urobiť spôsobilým predmetom dovolacieho konania len také námietky, ktoré už uplatnil v odvolacom konaní, pokiaľ tak s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu urobiť mohol, a tak poskytol príležitosť odvolaciemu súdu sa k nim vyjadriť.

33.8. V podstate obdobne postupuje vo svojej činnosti aj ústavný súd, z ktorého judikatúry vyplýva, že

ak sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť, ale nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc a sťažnosť sťažovateľa odmietne (II. ÚS 70/2017).

33.9. Je zároveň potrebné si uvedomiť, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, nie „ďalšie odvolanie“. Dovolací súd nesmie byť vnímaný ako ďalší „odvolací súd“, resp. súd, ktorý by mohol a mal posúdiť všetko, čím sa zaoberali súdy oboch inštancií; nemôže preto posudzovať všetky otázky, ktoré pred ním riešili tieto súdy (inak by sa stieral rozdiel medzi prvoinštančným, odvolacím a dovolacím konaním). Treba tiež zdôrazniť, že dovolací dôvod spočívajúci v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 421 ods. 1 CSP) nie je možné interpretovať a uplatňovať rovnako, ako odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. h/ CSP (8 Cdo 140/2018, 8 Cdo 157/2018).

III. K časti dovolania žalovanej proti výroku rozsudku odvolacieho súdu o náhrade trov konania

34. Žalovaná vo vzťahu k výroku odvolacieho súdu o náhrade trov konania uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 420 písm.f/ CSP, pre nepreskúmateľnosť a arbitrárnosť tohto výroku. Žalobkyňa sa domáhala náhrady škody v celkovej výške 1.132.320,73 eur s prísl., úspešná bola len v časti 257.022,62 eur s prísl., v prevažnej miere bola teda úspešnejšia žalovaná. Aj keď odvolací súd ustálil čiastočnú zodpovednosť žalovanej, bolo nevyhnutné prihliadnúť na to, že v danom prípade nešlo o jediný typ škody, boli identifikované tri druhy škôd, pričom zodpovednosť žalovanej bola konštatovaná len v jednom z špecifikovaných troch typov škôd, aj to len v pomere 1 pre spoluzavinenie žalobykne. Úspech strany v spore sa odvíja z celkového rozhodnutia vo veci a nie od toho, ako súd posúdil predbežnú otázku (danosť zodpovednosti za škodu). Nemožno preto konštatovať plný úspech vo veci na strane žalobkyne, keďže v prevažnej časti jej nároku na náhradu škody bola žaloba zamietnutá.

35. Dovolací súd sa v prvom rade zaoberal otázkou prípustnosti dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o náhrade trov konania.

35.1. Základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 CSP, dovolací súd skúma primárne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ CSP pristupuje dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

35.2. Ústavný súd už v uznesení č. k. I. ÚS 387/2019-26 zo 17. septembra 2019 poukázal na to, že problematikou prípustnosti opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku sa zaoberal v uznesení sp. zn. I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018 (rozhodnutie č. 74/2018 publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2018, s. 1270), v ktorom vyvolil: „Ustanovenie § 420 CSP zakotvuje prípustnosť dovolania v alternatíve buď proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, t. j. proti rozhodnutiu majúcemu hmotnoprávny charakter, alebo proti rozhodnutiu, ktoré síce nemá charakter rozhodnutia o matérii konania, t. j. nejde síce o rozhodnutie vo veci samej, ale ide o rozhodnutie, ktorým odvolací súd o danej otázke rozhodovanie končí inak ako meritórnym (hmotnoprávnym) rozhodnutím vo veci samej. Aj rozhodnutie vo veci samej (t. j. meritórne rozhodnutie) je svojou podstatou a svojimi dôsledkami rozhodnutím, ktorým sa konanie o predmete sporu končí, avšak pre účely posudzovania prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP takéto rozhodnutie nemožno zaradiť do skupiny rozhodnutí „ktorým sa konanie končí“, pretože pre tento účel je už zaradené do skupiny rozhodnutí „vo veci samej“. Za rozhodnutie, ktorým sa konanie pred odvolacím súdom o danej otázke končí, teda možno považovať rozhodnutie, ktorým odvolací súd rozhodol o odvolaní inak ako jeho vecným prejednaním (t. j. rozhodnutie o odmietnutí odvolania alebo o zastavení odvolacieho konania), rozhodnutie odvolacieho súdu o zastavení konania z dôvodu späťvzatia žaloby po rozhodnutí prvoinštančného súdu a pred rozhodnutím odvolacieho súdu (§ 370 CSP) a uznesenie, ktorým odvolací súd potvrdil alebo zmenil prvostupňové uznesenie o otázke, ktorej vyriešenie sa týmto

uznesením končí, pričom spravidla pôjde o uznesenia odvolacieho súdu, ktorými rozhodol o odvolaní proti uzneseniam podľa § 357 CSP, ktoré síce možno v dovolacom konaní preskúmať z dôvodov zmätočnosti uvedených v § 420 CSP, avšak z dôvodov zásadnej právnej významnosti sú v zmysle § 421 ods. 2 CSP z prieskumu dovolacím súdom vylúčené. Podľa § 357 písm. m) CSP jedným z uznesení, proti ktorým je prípustné odvolanie a ktoré sú tak v danej nimi riešenej otázke s konečnou platnosťou preskúmateľné v rámci odvolacieho konania, je aj uznesenie, ktorým prvoinštančný súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou, takže rozhodnutie odvolacieho súdu o tomto odvolaní je v otázke nároku na náhradu trov konania rozhodnutím konečným (ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí, pozn.), a teda ho možno v zmysle už uvedeného považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí“.

35.3. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania je integrálnou súčasťou civilného sporového konania, a ako také spadá pod čl. 46 ods. 1 ústavy, prostredníctvom ktorého sa zaručuje každému základné právo na súdnu ochranu. Všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo strany sporu na súdnu ochranu. Či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy), určuje zákonná úprava náhrady trov konania obsiahnutá v Občianskom súdnom poriadku účinnom do 30. júna 2016 (§ 142 a nasl.), resp. v Civilnom sporovom poriadku účinnom od 1. júla 2016 (§ 255 a nasl.). Procesné predpisy, ktoré upravujú rozhodovanie o náhrade trov konania, preto treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu. Trovy vynaložené účastníkom konania (sporovou stranou) v spore musia byť v príčinnej súvislosti s jeho procesným postojom k predmetu konania. Ich vynaložením sa musí sledovať procesné presadzovanie uplatneného nároku alebo procesná ochrana proti takému tvrdenému nároku. Účelnosť sa v zásade dá stotožniť s nevyhnutnosťou alebo právnou možnosťou vynaloženia trov spojených s ústavne zaručeným právom na právnu pomoc v zmysle čl. 47 ods. 2 ústavy a trovy právneho zastúpenia sa vo všeobecnosti za účelne vynaložené trovy považujú. Trovy potrebné na účelne vynaloženie alebo ochranu práva sa však nemôžu posudzovať ako celok, a to aj keď má účastník (sporová strana) nárok na náhradu trov konania, pretože mal vo veci plný úspech, každý úkon alebo každé platenie trov treba posudzovať samostatne; to platí aj pre trovy právnej služby (viď. II. ÚS 78/03, III. ÚS 481/2015, IV. ÚS 83/2018).

35.4. Prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o náhrade trov konania pre existenciu vady v zmysle § 420 písm. f) CSP konštatoval dovolací súd vo viacerých rozhodnutiach (8 Cdo 266/2019, 4 Cdo 70/2020, 4 Cdo 155/2020, 2 Cdo 89/2020).

36. Pokiaľ ide o základné východiská posudzovania prípustnosti dovolania pre existenciu vady v zmysle § 420 písm. f) CSP, odkazuje dovolací súd na body 14. až 14.3. odôvodnenia.

37. Podľa dovolacieho súdu je potrebné rovnaké kvalitatívne kritériá uplatňovať aj na rozhodnutie o náhrade trov konania, preto bolo povinnosťou odvolacieho súdu aj v tejto časti svojho rozhodnutia jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnáť sa so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie podstatné a právne významné, uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie o náhrade trov konania založil. V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej novej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t.j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver, súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť.

38. Odvolací súd svoje rozhodnutie o náhrade trov konania odôvodnil v bodoch 47. a 48. rozsudku s poukazom na ustanovenia § 396 ods. 1 a 2 a § 255 CSP tým, že výška žiadanej náhrady škody závisela od znaleckého posudku, pričom nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku. Zároveň odvolací súd argumentoval, že žalobcu treba považovať za plne procesne úspešného, keďže mal plný úspech čo do základu uplatneného nároku a súčasne výška plnenia vyplývajúca z tohto procesného úspechu závisela výlučne od úvahy súdu. Podporne pritom poukazoval

na rozsudok Krajského súdu v Trnave sp.zn. 10Co/191/2017, hoci sa jednalo o celkom odlišné prípady, keď Krajský súd v Trnave v prejednávacom spore rozhodoval o mimoriadnom zvýšení náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb., pričom výška priznaného plnenia závisela od úvahy súdu.

39. Zmätočnosť a nekonzistentnosť odôvodnenia odvolacieho súdu spočíva v prvom rade v tom, že odvolací súd konštatoval, že výška žiadanej náhrady škody závisela od znaleckého posudku a zároveň procesný úspech žalobcu odvodzoval z toho, že výška plnenia závisela výlučne od úvahy súdu, čo sú dve celkom odlišné a vzájomne sa vylučujúce skutočnosti. Zároveň takéto právne posúdenie nemá oporu v meritórnom právnom posúdení, keď čiastočné vyhovie žalobe a jej zamietnutie vo zvyšnej časti odvolací súd neodôvodnil s poukazom na závislosť výšky priznanej náhrady škody od znaleckého posudku či od úvahy súdu, ale tým, že dôvodnosť uplatneného nároku na náhradu škody konštatoval len vo vzťahu k jednému z troch druhov škôd, a aj to len v pomere 1-ice pri zohľadnení spoluzavinenia poškodenej strany. Dovolateľka preto v tejto súvislosti dôvodne poukázala na to, že pri rozhodovaní o náhrade trov konania bolo potrebné zohľadniť, že žalobkyňa sa domáhala náhrady škody v celkovej výške 1.132.320,73 eur s prísl., úspešná bola len v časti 257.022,62 eur s prísl.. Aj keď odvolací súd ustálil čiastočnú zodpovednosť žalovanej, bolo nevyhnutné prihliadnúť na to, že v danom prípade nešlo o jediný typ škody, boli identifikované tri druhy škôd, pričom zodpovednosť žalovanej bola konštatovaná len v jednom z špecifikovaných troch druhov škôd, aj to len v pomere 1 pre spoluzavinenie žalobkyne. Úspech strany v spore sa odvíja od celkového rozhodnutia vo veci a nie od toho, ako súd posúdil predbežnú otázku (danosť zodpovednosti za škodu).

40. Dovolací súd preto vo vzťahu k rozhodnutiu odvolacieho súdu o náhrade trov konania konštatuje, že právne závery odvolacieho súdu v tejto časti z vykonaných skutkových zistení nevyplývajú, zároveň odvolací súd nebol vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, keď jeho rozhodnutie nemožno považovať za konzistentné a z celkového hľadiska presvedčivé.

41. Jedným z princípov predstavujúcich súčasť práva na riadny a spravodlivý proces a vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť odvolacieho súdu, aby svoje rozhodnutie odôvodnil tak, aby z neho vyplývajúce dôvody neboli v rozpore s právnom dovolateľa na prístup k súdu (denegatio iustitiae) v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy, ale ani s kogentným ustanovením § 357 písm. m/ C.s.p.; túto povinnosť si odvolací súd zjavne nespĺnil.

42. Podľa § 447 CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak a/ bolo podané oneskorene, b/ bolo podané neoprávnenou osobou, c/ smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d/ nemá náležitosti podľa § 428, e/ neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f/ nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435.

43. Dovolací súd zamietne dovolanie, ak dovolanie nie je dôvodné (§ 448 CSP).

44. Najvyšší súd preto dovolanie žalobkyne proti výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým žalobu v prevyšujúcej časti zamietol, ako nedôvodné v zmysle § 448 CSP zamietol, dovolania žalobkyne a žalovanej vo zvyšnej časti veci samej ako neprípustné v zmysle § 447 písm. c/ a f/ CSP odmietol.

45. Vzhľadom na zistenie, že v časti náhrady trov konania došlo v konaní k procesným vadám podľa § 420 písm. f/ CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne, najvyšší súd rozsudok odvolacieho súdu v časti náhrady trov konania uznesením zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec vrátil v takto zrušenej časti odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Povinnosťou odvolacieho súdu bude opätovne rozhodnúť o náhrade trov celého konania, vychádzajúc pritom zo záverov právneho posúdenia veci samej, ako aj z potreby náležitého zohľadnenia a vyhodnotenia všetkých relevantných skutočností, ktoré majú vplyv na rozhodovanie o náhrade trov konania, s potrebou rozhodnutie náležite odôvodniť v súlade s požiadavkami v zmysle § 220 a § 393 CSP. S prihliadnutím na dôvod zrušenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu v časti

náhrady trov konania sa najvyšší súd nezaoberal ďalšími, v dovolaní namietanými vadami.

46. V zmysle § 439 písm. a) CSP dovolací súd je rozsahom dovolania viazaný okrem prípadov, ak od rozhodnutia o napadnutom výroku závisí výrok, ktorý dovolaním nebol dotknutý. Vzhľadom na to, že od rozhodnutia o dovolaní napadnutom výroku o náhrade trov konania žalobcu závisí aj výrok o náhrade trov konania intervenientov, keď nárok intervenientov na náhradu trov konania je závislý na rozhodnutí o nároku na náhradu trov konania strán sporu, predmetom dovolacieho prieskumu sa stal aj výrok o náhrade trov konania intervenientov, hoci nebol napadnutý dovolaním. Preto bolo nevyhnutné z dôvodov uvedených v bodoch 35. - 41. a 45. aj výrok o náhrade trov konania intervenientov zrušiť a vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

47. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

48. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.